

Haapajärven KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio

HAAPA JÄRVI Tee oikein.

Haapajärven kulttuurikasvatussuunnitelma

Kulttuurikasvatussuunnitelma on kunnan tai alueen suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan kunnassa tai alueella osana opetusta. Yhteiseen suunnitelmaan sitoutuvat opetus- ja kulttuuritoimi yhdessä taidelaitoksien kuten kirjastojen, museoiden ja teattereiden kanssa ja se takaa kaikille kunnan tai alueen lapsille ja nuorille tasavertaisen mahdollisuuden tutustua monipuolisesti paikalliseen kulttuuriin.

Haapajärven kaupungin varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma on laadittu tukemaan opetusta sekä opettajien ja kulttuuritoimijoiden työvälineeksi. Tämän kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on oppilaiden ja opetusyksiköiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kulttuuristen teemojen toteuttamisessa.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Opetushallitus)

Kulttuurikasvatussuunnitelma pohjautuu perusopetuksen tehtäviin ja koulujen opetussuunnitelmiin, ja siinä esitellään paikallinen yhteistyösuunnitelma kulttuurikasvatuksen ja opetuksen tueksi. Kulttuurikasvatus on osa opetusta. Kulttuurin avulla opetussuunnitelmia voidaan toteuttaa syvemmin ja rikkaammin.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaan on kirjattu Haapajärven kaupungin (kulttuuri- ja nuorisopalvelut, kirjasto, Jokilatvan opisto), Haapajärven seurakunnan, taiteen perusopetuksen (Jokilatvan opisto, Jokilaaksojen musiikkiopisto, Tanssiopisto Uusikuu) sekä seurojen ja järjestöjen tarjoamia sisältöjä kulttuurikasvatuksen tueksi. Kulttuurikasvatus on sekä tutustumista kulttuurin eri aloihin ja ilmiöihin että oppimista kulttuurin ja taiteen avulla. Tavoitteena on, että oppilas on perusopetuksen päätyttyä tutustunut monipuolisesti eri kulttuurilajeihin ja haapajärvisiin kulttuurikohteisiin. Kulttuurikasvatusta voidaan jatkaa toisen asteen oppilaitoksissa.

Kulttuuri ja taide ovat olemassaolomme itsearvoisia ja välttämättömiä perusasioita. Luova itseilmaisu ja kulttuurinen lukutaito ovat osa henkistä pääomaamme, joka vaikuttaa kaikkiin yhteiskunnan toimintoihin. Taiteen ja kulttuurin avulla on mahdollista lähestyä minkä tahansa oppiaineen sisältöjä ja kaikkea opetussuunnitelmassa olevaa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien avulla erilaisiin teemoihin ja kokonaisuuksiin voidaan rakentaa materiaalia myös tulevia vuosia varten. Esimerkiksi patsaspyöräilyä voitaisiin käsitellä hyvin monesta näkökulmasta eri luokkatasoille sopivilla tavoilla. Kulttuurikasvatussuunnitelma on elävä ja jatkuvasti kehittyvä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaan kuuluu kunakin vuonna vuositeeman mukaisia esityksiä ja/tai työpajoja. Teemat ovat suuntaa antavia, ja toivomme uusia yhteistyömuotoja kulttuurielämysten ja paikallisen kulttuurin eläväksi tekemiseen. Esitysten ja/tai työpajojen teemat pidetään mahdollisimman monipuolisina saatavana olevan tarjonnan ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Jokaiselle oppilaalle taataan mahdollisuus tutustua useisiin esittävän taiteen muotoihin perusasteen opintojen aikana.

Koulun kulttuurikasvatus mahdollistaa

- tasa-arvoista tutustumista laajasti kulttuurin eri aloihin ja ilmiöihin. Perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.
- oppimista kulttuurin ja taiteen avulla. Myös tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä esiintymistaitojen oppimista.
- paikalliskulttuurin ja kotiseutuhistorian tuntemusta. Eri kulttuurien ja oman kulttuuriympäristön tunnistamista, oppimista ja kiinnostumista.
- aktiivista taiteen kokemista ja tuottamista
- ohjaamista sosiaalisiin ja kulttuuriperinnöllisiin tapoihin ja taitoihin
- monikulttuurisuuden löytämistä ja havainnoimista
- Kulttuurihyvinvointia. Mielenkiintoa kulttuurin eri osa-alueita kohtaan ja monilukutaidon lisäämistä. Elämysten saamista ja asioiden käsittelyä taiteen keinoja hyödyntäen.

Suunnitelmataulukko

Ikäkausittain laadittuun kulttuurikasvatussuunnitelmataulukko on kirjattu vuosittain toistuvat teemat ja kulttuurisisällöt. Taulukossa kuvatun lisäksi päiväkodeissa ja kouluissa tarjotaan paljon muitakin taiteeseen ja kulttuuriin liittyvää sisältöä, jota ei ole dokumentoitu suunnitelmaan. Suunnitelmassa olevat linkit ovat ohjeellisia ja koulujen käytössä on lukuisia muitakin linkkivaihtoehtoja, joiden avulla kulloistakin teemaa voidaan käsitellä.

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
Varhaiskasvatus	Elämyssatutunnit	Kirjasto		
	Kirjastokäynnit pyydettäessä	Kirjasto		
	Vuositeeman mukainen tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Musiikkileikkikoulu	Jokilaaksojen musiikkiopisto		
Esikoulu	Taiteen perusopetuksen esittely	Jokilatvan opisto		Keväällä huhti-toukokuu
	Laskiaisrieha	Nuorisopalvelut & seurakunta		
	Metsäpäivä	Nuorisopalvelut & 4H		Syksyllä
	Vuositeeman mukainen tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
1. lk	Musiikki: Soitinesittely, musiikilliset kokeilut ja/tai musiikkiesitys	Jokilatvan opisto, Musiikkiopisto		

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
1. lk	Sanataide ja kirjallisuus: Kirjastonkäytön opetus	Kirjasto (kyläkouluilla kirjastoauto)		
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Kuvataidetehtäviä kouluille	Ateneum	https://ateneum.fi/kouluille/taidetehtavia-kouluille/	
	Teatterileikkejä	Nuorisoseurat	https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2017/09/teatterileikkipan_kki.pdf	
2. lk	Rakennettu ympäristö ja arkkitehtuuri: Kirkkoseikkailu	Seurakunta		
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Kymmenen avainta arkkitehtuuriin	Arkkitehtuurimuseo	https://www.mfa.fi/wp-content/uploads/2019/12/kymmenen-avainta-su.pdf	
	Sanataide ja kirjallisuus: Riimiarvoituksia	RyhmäRenki	https://ryhma renki.fi/wp-content/uploads/2022/01/Riimiarvoitukset-diat-1b.pdf	

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
3. lk	Sanataide ja kirjallisuus: Kirjavinkkaukset	Kirjasto		
	Kalapäivä	Nuorisopalvelut & 4H		
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Musiikki: Herkkien korvien tehtäväkortit	Helsingin yliopisto / Sara Sintonen, Emilia Erfving	https://helda.helsinki.fi/handle/10138/156292 sekä https://helda.helsinki.fi/handle/10138/161252	Voi käyttää sellaisenaan tai älylaitteissa. Lisätietoa sivulla https://herkatkorvat.tumblr.com
	Ruokakulttuuri: Ruokapelejä	Kuluttajaliitto	https://syohyva.fi/kasvispeli/#/	Eri vaikeustasoja
4. lk	Kuvataide: Taidenäyttelyyn tutustuminen ja näyttelyn avajaiset	Jokilatvan opisto, Kulttuuripalvelut		
	10 v. synttärät	Nuorisopalvelut & seurakunta		
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Opettajan opas muotoilukasvatukseen	Opinkirjo	https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2018/12/muotoilooa.pdf	Paljon hyviä tehtäviä, vaatii opettajalta hiukan perehtymistä. Sivulla 7 hyvä aloituslista! Liitteissä helpohkoja tehtäviä.

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
4. lk	Valinnaisia elokuvaharjoituksia	Elokuvaviikko, Valve	https://www.elokuvaviikko.fi/tehdaan/tyo-pajat/	Mm. Tehdään sirkusanimaatio, animaatio, lasten uutiset tai lyhytelokuva
5. lk	Rakennettu ympäristö ja kotiseudun kulttuuriperintö: Vierailu K.J. Ståhlbergin lapsuudenkotimuseoon ja Kotiseutumuseoon	Kulttuuripalvelut Haapajärvi-seura		elokuun loppu – syyskuun alku
	Verkkokirjaston opetus	Kirjasto		
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Lue ja luo - Sanataidetehtäviä kouluihin	Suomen sanataideopetuksen seura	https://lukuliike.fi/wp-content/uploads/2020/01/luejaluo2020.pdf	
	Sirkusopetusmateriaali peruskoulun opettajille	Taidekaari / Tampere	https://www.tampere.fi/liittet/t/5wBrCY0ay/Pieni_sirkusopas.pdf	
6. lk	Muotoilu ja kädentaidot: Vierailu tai työpaja	Jokilatvan opisto Kulttuuripalvelut		
	Patsaskierros	Kulttuuripalvelut		Itsenäisesti toteutettavissa
	6-seikkailu	Nuorisopalvelut & seurakunta, Jedu & 4H		Toukokuu
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
6. lk				mahdollisimman monipuolisesti.
	Kulttuuriperintö, kuvataide: Patsaskatsastus	Kulttuuriperintökasvatuksen seura, Maaseudun sivistysliitto	http://nurkanta.fi/patsaita-katsastamassa/	Lisää patsasasia: https://kulttuurinvuosikello.fi/wp-content/uploads/2021/01/Polkuja-kulttuuriseen-kestävyyteen_sivukerralla-RGB.pdf
	Mediakasvatus: Medialogia! -keskustelukortit	Mediakasvatuskeskus Metka	https://mediametka.fi/oppi materiaali/dialogikortit/	Kortteja käytetään esim. keskusteluissa: https://mediametka.fi/oppi materiaali/keskustelupaja-digihyvinvointi/ ja https://mediametka.fi/oppi materiaali/keskustelupaja-digipelit-ja-mainokset/
7. lk	Media ja uuden kulttuurin alat: Peliviikko, mediakasvatusviikko	Kirjasto & nuorisopalvelut		Lukuvuoden aikana.
	Kirjastonkäytön opetus	Kirjasto		Lukuvuoden aikana.
	Ryhmäytys	Nuorisopalvelut, seurakunta & 4H		syys -lokakuu
	Miniluokkaretki nuorisotalo Stolleen	Nuorisopalvelut		kevät
	Kulttuuriperintö: Itsenäisyyspäivän vietto, historia ja ruokaperinne	Koulut Kansalaisjärjestöt		syyslukukausi
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
7. lk	Arkkitehtuuri: Maailman paras koulu	Arkkitehtuuri-museo	https://www.mfa.fi/wp-content/uploads/2019/11/MaailmanParasKoulu_MFA_2019.pdf	
	Mediakasvatus: Valheenpajastajan mediataitopaketti	Yle	https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/02/08/valheenpajastajan-mediataitopaketti-koululaisille-ja-opiskelijoille	
8. lk	Sanataide ja kirjallisuus: Kirjavinkkaus	Kirjasto		
	Metsäpäivä	Nuorisopalvelut & 4H, JEDU		Syksy
	Osallistuminen Taidetestaajat-hankkeen toimintaan	Lastenkulttuuri-keskusten liitto		
	Kulttuuriperintö ja arkkitehtuuri: Vierailu K.J. Ståhlbergin lapsuudenkotimuseoon	Kulttuuripalvelut		elokuun loppu – syyskuun alku
	Kulttuuriperintö: Itsenäisyyspäivän vietto, historia ja ruokaperinne	Koulut Kansalaisjärjestöt		Syyslukukausi
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
	Kuvataidetehtäviä kouluille	Ateneum	https://ateneum.fi/kouluille/taidetehtavia-kouluille/	Kuvataide, valinnaisaine
	Ruokakulttuuri: Ruokapelejä	Kuluttajaliitto	https://syohyva.fi/kasvispeli/#/	Eri vaikeustasoja
9. lk	Valokuvaus ja elokuva: Valokuvaukseen tai elokuvaan tutustuminen	Harrastamisen Suomen malli. Koulu	https://harrastamisuusomemalli.fi/	
	Kulttuuriperintö: Itsenäisyyspäivän vietto	Koulut Kansalaisjärjestöt Kulttuuripalvelut		syysluku
	Kulttuuriperintö: Veteraanipäivän vietto	Koulut Kansalaisjärjestöt Kulttuuripalvelut		Huhtikuu
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.
	Valokuvauksen opetusmateriaali Fotokela	Valokuvataiteen museo	https://fotokela.fmp.fi/#opettajalle	Hienoja valokuvia ja niiden analyyskejä sekä näihin liittyviä tehtäviä
Toinen aste 1.	Sanataide: Runous eri muodoissaan esim. lavarunous, rap, spoken word	Lukuviikko	https://lukuviikkofin.fi/wp-content/uploads/2020/01/lukuviikko-ohjeita-ylakoulu-A4-1.pdf	HUOM katsokaa tähän liittyen videot https://www.youtube.com/watch?v=VB3D6P_mSX8 ja https://www.youtube.com/watch?v=rmDPBYZnnTQ

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
	Kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristökasvatus	Kulttuuriperintökasvatuksen seura	https://kulttuurinvuosikello.fi/wp-content/uploads/2021/01/Polkuja-kulttuuriseen-kestävyyteen-sivukerralla-RGB.pdf	
	Kulttuurien kohtaaminen: Monikulttuurisuus	Yle Sano se saameksi	http://sanosesaameksi.yle.fi/opettajille/	Yhteiskuntaoppi: saamelaisuus, suomenruotsalaisuus ja romanikulttuuri
Toinen aste 2.	Mediakritiikki. Mediakasvatus: Disinformaatio nuorten mediamaisemassa	Mediakasvatuskeskus Metka	https://mediametka.fi/oppi/materiaali/disinformaatio-ja-piiloagendat/	
	Katsaus Suomen arkkitehtuurin historiaan	Arkkitehtuurimuseo	https://www.mfa.fi/wp-content/uploads/2019/12/opetuspaketti_opettajalle_2019.pdf	HUOM! Sivulla ensin opettajan materiaali, sitten oppilaille esitettävät kuvat. Voi myös valita osan aineistosta tai antaa aineiston oppilaiden itsenäiseen työskentelyyn.
	Sanataide, klassikkoteokset Elokuvataide, suomalainen klassikkoelokuva	Koulukino	https://www.koulukino.fi/ohjainta/maksuton-elokuva/	
Toinen aste 3.	Nykykulttuuri: nykyrunous, nykyproosa, Nykyelokuva			
Toinen aste 1. – 3.	Haapajärvislähtöisten tai haapajärvisten kirjailijoiden ja kulttuuri-ihmisten vierailut.			Saatavuuden mukaan

	Sidosryhmäyhteistyön teemat	Yhteistyökumppani / aineiston tekijä	linkki	lisätietoa
	Tietokirjailija koululle - tapahtuma. Kirjamessutapahtumat.			
	Vuositeeman mukainen esitys/tapahtuma	Kulttuuripalvelut		Teemat toteutetaan saatavuuden mukaan mahdollisimman monipuolisesti.

Haapajärven kulttuurikohteet ja -kokemukset

Museot ja merkittävät rakennukset:

- Haapajärven Kristuksen kirkastumisen kirkko
- Presidentti K.J. Ståhlbergin lapsuudenkotimuseo
- Haapajärven kotiseutumuseo
- Haapajärven kirjasto- ja kulttuuritalo (kirjasto, näyttelyt, kulttuurisali, Suojalukko)
- Vanha sairaala
- Olkkolan kirkko

Patsaat ja muistomerkit:

- K.J. Ståhlbergin rintakuva, Väinö Aaltonen
- Liekki muistomerkki, Pasi Jaakonaho
- Mika Myllylän muistopatsas, Seppo Kalliokoski
- Juho Jaakonahon muistomerkki, Pasi Jaakonaho
- Karhi -patsas, Ari Koch
- Vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki
- Talvi- ja jatkosodissa kaatuneiden muistomerkki
- Veteraanimuistomerkki
- Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki
- Nälkävuosien uhrien muistokivi
- Kirkonrakentajien muistomerkki

Kokoelmat:

- Erkki Sakari Heinosen maalauksia ja grafiikkaa
- Kaupungin taidekokoelmat
- Teeastiakokoelma
- Mika Myllylän palkintokokoelma
- Perinnehuone Suojalukko ja vitriini
- Jussi Salorannan maalauksia

Taiteen perusopetusta järjestävät sekä muut taide- ja kulttuurielämyksiä tarjoavat toimijat alueella:

- Jokilatvan opisto, taiteen perusopetus kuvataide, käsityö, musiikki
- Tanssiopisto Uusikuu, taiteen perusopetus tanssi
- Jokilaaksojen musiikkiopisto, taiteen perusopetus musiikki
- Kuorot, yhtyeet, bändit
- Taide- ja kulttuuriyhdistykset
- Kyläyhdistykset
- Haapajärvi-seura
- Haapajärven seurakunta
- muut paikalliset yhdistykset ja järjestöt

Kaikille ikäryhmille avoimet tutustumiskohteet:

- **Haapajärven teeastiakokoelma**
 - Teetoimikunta perusti teeastiakokoelman maaliskuussa 2001 edistämään matkailua Haapajärvellä. Yksittäisiä esineitä kokoelmassa on toista tuhatta. Kaupungintalon aulaan olevaan teeastiakokoelmaan voidaan tutustua monella tavalla ja eritasoisesti eri lähtökohdista.
- **Hiihtäjä Mika Myllylän mitalikokoelma**
 - Hiihtäjä Mika Myllylän (1969 - 2011) palkintokokoelmasta koottu näyttely on esillä Haapajärven kaupungintalon valtuustosalissa. Näyttelyssä ovat esillä kaikki merkittävät Myllylän voittamat arvokisamitalit sekä lisäksi arvokisoissa käytettyjä kisa-asuja, hiihtovälineitä ja muuta materiaalia. Kokoelmaan voi tutustua monella eri tavalla ja eritasoisesti eri lähtökohdista.
- **Erkki Sakari Heinosen maalauksia ja grafiikkaa**
 - Erkki Sakari Heinosen taidetta on esillä Kaupungintalon valtuustosalissa. Näyttelyn teoksiin voi tutustua esim. osana kuvataiteen tai historian opetusta.
- **Jussi Salorannan maalauksia**
 - Jussi Salorannan taidetta on esillä Haapajärven kirjastossa. Teoksiin voi tutustua esim. osana kuvataiteen, uskonnon tai historian opetusta.
- **Patsaspyöräily**
 - Pyöräillen tai kävellen toteutettava tutustuminen Haapajärven julkisiin taideteoksiin ja muistomerkkeihin sekä niiden ympäristöön.
- **Päivä kirkossa**
 - Kirkko oppimisympäristönä.
- **Lukuviikko**
 - Vuosittain vaihtuva teema kirjallisuuden ja sanataiteen parissa.
- **Lukudiplomi**
 - Lukudiplomisuoritusta varten luetaan tai kuunnellaan tietty määrä kirjoja, luokka-asteesta riippuen. Lukudiplomi kannustaa ja innostaa koululaisia lukemisen pariin.

Haapajärven kulttuurikasvatussuunnitelman ovat laatineet kulttuuripalvelujen, kirjaston, Jokilatvan opiston, nuorisopalveluiden ja seurakunnan edustajat yhteistyössä varhaiskasvatuksen, alakoulun, yläkoulun ja lukion henkilökunnan kanssa.

Suunnitelma päivitetty 2022 em. tahojen toimesta kulttuuriosuuskunta Uulu avustuksella.